

PRIMUL MEU ATLAS DE ISTORIE ȘI GEOGRAFIE

- HĂRȚI
- INFORMAȚII
- IMAGINI
- APLICAȚII

PRIMUL MEU ATLAS de istorie și geografie

- HĂRȚI
- INFORMAȚII
- IMAGINI
- APLICAȚII

CUPRINS

ISTORIE

Introducere	3
<i>Trecut și prezent. Timpul și spațiul în istorie</i>	4
<i>Surse istorice</i>	6
<i>Comunitatea locală și națională</i>	8
<i>Copilăria de ieri și de azi în comunitatea locală</i>	10
<i>Dacii</i>	12
<i>Romanii</i>	14
<i>Grecii</i>	16
<i>Galii</i>	18
<i>Slavii</i>	20
<i>Românii</i>	22
<i>Ungurii</i>	24
<i>Turcii</i>	26
<i>Francezii</i>	28
<i>Germanii</i>	30
<i>Rușii, bulgarii, sârbii</i>	32
<i>Așezări și construcții antice de pe teritoriul României</i>	34
<i>Figuri legendare de conducători locali</i>	36
<i>Domnitori și voievozi (sec. XIV-XVI)</i>	38
<i>Țările Române în timpul domniei lui Mihai Viteazul</i>	40
<i>Transilvania, spațiu multiethnic</i>	42
<i>Castele și cetăți martore ale evenimentelor istorice</i>	44
<i>Construcții religioase și ctitorii lor</i>	46
<i>Alexandru Ioan Cuza și Unirea</i>	48
<i>Carol I și independența de stat a României</i>	50
<i>Eroi ai Primului Război Mondial</i>	52
<i>Ferdinand I și Marea Unire</i>	54
<i>România și Europa</i>	56
<i>Monumente și locuri din patrimoniul UNESCO</i>	58
<i>Vremea descoperirilor</i>	60
<i>Călători din spațiul românesc explorează lumea</i>	62
Dicționar	64

GEOGRAFIE

Introducere	65
<i>Planul</i>	66
<i>Punctele cardinale</i>	68
<i>Orizontul. Linia orizontului</i>	70
<i>Harta</i>	72
<i>Harta orizontului local. De la orizontul local la regiune și țară</i>	74
<i>Modificări observabile și repere de timp</i>	76
<i>Elemente de geografie a României. Limite și vecini</i>	78
<i>România. Unități majore de relief</i>	80
<i>România. Apele curgătoare</i>	82
<i>România. Apele stătătoare</i>	84
<i>Vegetația, animalele</i>	86
<i>Locuitorii României</i>	88
<i>Resurse naturale</i>	90
<i>Principalele produse agricole</i>	92
<i>Căi de comunicație</i>	94
<i>Turismul</i>	96
<i>Munții Carpați</i>	98
<i>Dealuri și podișuri</i>	102
<i>Câmpiile</i>	104
<i>Delta Dunării</i>	106
<i>România. Organizarea administrativă</i>	108
<i>Municipiul București</i>	110
<i>Caracterizarea geografică a județului și a localității în care este situat orizontul local</i>	112
<i>România în Europa</i>	114
<i>Europa – un continent al Planetei</i>	116
<i>Europa – harta politică</i>	118
<i>Terra – planeta noastră</i>	120
<i>Terra – o planetă a Sistemului Solar</i>	122
<i>Telescopul Hubble</i>	124
<i>Exemplu de prezentare a unei regiuni</i>	126

ISTORIE

Salut!

Noi suntem Maria și Vlad. Te invităm să descoperi împreună cu noi acest atlas. Pe măsură ce îl vei parcurge, te vei putea orienta ușor în spațiu și în timp cu ajutorul hărților, al imaginilor și al informațiilor. Vom pași mai întâi pe cărările istoriei, apoi le vom explora pe cele ale geografiei. Vei descoperi că, pentru a cunoaște lumea în care trăiești, este important să înțelegi trecutul familiei și al țării tale, dar și pe cel al altor popoare! Să pornim la drum!

Structura atlasului de istorie

Conținutul din programa școlară

Informații

ISTORIE • ISTORIE • ISTORIE • ISTORIE • ISTORIE • ISTORIE • ISTORIE

Grecii

Cine au fost grecii antici?

- În Antichitate, grecii s-au stabilit în sud-estul Europei, pe insulele din Marea Egee și în vestul Asiei Mici.
- Certaj vestite ale grecilor antici au fost Atena și Sparta.
- Navigatori precum grecii au călătorit pe mări și au întemeiat numeroase orașe pe țărmurile acestora. Pe țărmul Dobrogei de azi, ei au întemeiat orașele Histria, Tomis (Constanța) și Callatis (Mangalia).
- Printre cei mai importanți conducători ai grecilor antici s-au numărat Pericle și Alexandru cel Mare.

Cine a inventat democrația?

- La Atena a fost inventat, în sec. al V-lea î.Hr., sistemul politic numit democrație. Localitățile orașului au considerat că cea mai bună metodă de conducere a statului este aceea care acordă drepturi egale tuturor cetățenilor.
- Totuși, nu toți cei care locuiau în oraș erau cetățeni: copiii femeile și sclavii (cei lipsiți de libertate personală) nu aveau drepturi politice și, de aceea, nu puteau participa la conducere.

Alfabeta și osium

Alfabeta utilizat în Antichitate de greci a fost preluată și adaptată de romani, devenind apoi sistemul de scriere (alfabetul latin) pe care îl folosim în zilele noastre.

Începând din prezent, scrierile sunt în alfabetul grecilor.

Să găsim mai multe!

Savantul grec Arhimede a descoperit reguli importante ale fizicii și matematicii. Alți înalți greci au fost Platon, Soracte, Aristotel, Thales din Milet, Euclid.

Aristotel a studiat Universul și a calculat distanța de la Pământ la Lună.

În Grecia antică s-au desfășurat primele spectacole de teatru: comedii (cu subiect vesel) și tragedii sau drame (cu subiect grav).

Copiii greci mergeau la școală. Ei învățau să citească, să scrie, să socotească, să cânte. De asemenea, făceau mult sport.

Imperiul condus de Alexandru cel Mare

Legendă: Imperiul condus de Alexandru cel Mare, Atena, Sparta, Sabina.

Alexandru cel Mare a fost unul dintre cei mai importanți conducători politici și comandanți militari din istorie. În urmă cu peste 2300 de ani, el și-a condus armatele din Macedonia și Grecia până în Asia Centrală și India, reușind să întemeieze cel mai întins imperiu cunoscut până atunci din istorie.

Mărturiile istorice

Iliada și Odiseea reprezintă operele lui Homer. Prima dintre ele povestește despre luptele purtate de greci împotriva lui Troia, împunând cu toată armata să spre insula sa natală, Iliada. Războiul a durat zece ani. În cele din urmă, prietenii victorioși greci au reușit să intre în cetatea asurzii în interiorul unui cal din lemn. Astfel, troienii și-au pierdut imperiul.

Odiseea Atunci când războiul troian s-a încheiat, conducătorul grec Ulise (Odiseu) a plecat de la Troia, împreună cu toată armata sa spre insula sa natală, Iliada. Războiul pe mare a durat, ce și războiul, zece ani, timp în care Ulise și prietenii săi au trăit prin neașteptate aventuri. În cele din urmă, Ulise a ajuns în Iliada, unde era așteptat de soția sa, Penelopea și de fiul său, Telemach.

Provocare!

Cum crezi că ar fi arătat lumea noastră de azi fără tot ce de bază ale fizicii, scrierea alfabetului, olimpiadele, istoria ca știință, calcule matematice care ne fac viața mai ușoară, legile care ne respectăm în societate?

Hărți

Aplicație

Numărul paginii

16

18

Trecut și prezent. Timpul și spațiul în istorie

Ceas (orologiu) astronomic (Praga, Republica Cehă).

Cum se măsoară timpul în istorie?

- Încă de la începuturile istoriei, înaintașii noștri au căutat să măsoare și să înțeleagă trecerea timpului.
- Unitățile timpului istoric sunt **ziua**, **luna**, **anul**, deceniul (10 ani), **secolul** (sau veacul, 100 de ani) și **mileniul** (1000 de ani).
- Întregul timp istoric se împarte în două mari **ere**. **Era înainte de Hristos** (prescurtat: î.Hr.) cuprinde faptele întâmplare până la anul nașterii lui Iisus Hristos, considerat anul 1. Istoricii datează evenimentele acestei ere în ordine descrescătoare. De la anul 1, până în zilele noastre, se desfășoară **era după Hristos** (prescurtat: d.Hr.) sau era creștină.

Ce sunt hărțile istorice?

- Spațiul istoric reprezintă un teritoriu, mai întins sau mai restrâns, pe care se desfășoară evenimente din viața oamenilor.
- Hărțile istorice prezintă aspecte ale **evoluției** oamenilor: teritorii ocupate de diferite țări sau popoare, schimbări petrecute în timp în anumite zone, localizarea unor comunități, orașe, bătălii etc.

Date-cheie

Anul 1 – anul nașterii lui Iisus Hristos. Începutul erei creștine.

Atunci și acum

Timpul istoric se împarte în perioade mari de timp numite **epoci**. Prima dintre ele este **Preistoria**, iar cea în care ne aflăm astăzi se numește **Epoca Contemporană**. **Axa cronologică** sau **axa timpului** ne ajută să înțelegem mai bine istoria.

Să știi mai mult!

Un mileniu numără 10 secole. De regulă, secolele se notează cu cifre romane. Secolul I cuprinde anii de la 1 la 100. Secolul al XI-lea se încadrează între anii 1001 și 1100. Azi suntem în secolul XXI. Acesta a început în anul 2001 și va dura până în anul 2100. Tabelul alăturat îți arată cum poți afla în ce secol se încadrează un anumit an.

Exemplu

Anul **1475** face parte din secolul al XV-lea pentru că:

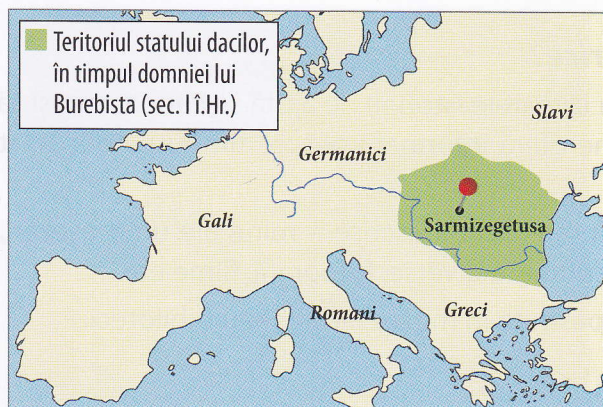
1	4	7	5
Mileniu	Secole	Decenii	Ani

14 secole (10 + 4) + 75 de ani (din secolul în curs) ⇒ 15 secole (secolul al XV-lea)

Spațiul românesc în cursul istoriei

1. Teritoriul locuit de strămoșii noștri, dacii, în Epoca Antică (secolul I î.Hr.)

2. Țările Române în Epoca Medievală (secolul al XIV-lea)

3. România în Epoca Modernă (anul 1859)

4. România în Epoca Contemporană (secolul XXI)

Hărțile istorice de mai sus prezintă schimbări care au avut loc pe parcursul timpului în ceea ce privește teritoriul României de azi.

Mărturii istorice

Ce este istoria?

Istoria nu ne poate spune cum va fi viitorul, dar, pentru că ne ajută să cunoaștem evoluția omenirii, ne ajută să ne pregătim pentru el.

(Robert Penn Warren)

Istoria este o analiză a trecutului cu scopul de a înțelege prezentul și de a ne călăuzi comportamentul în viitor.

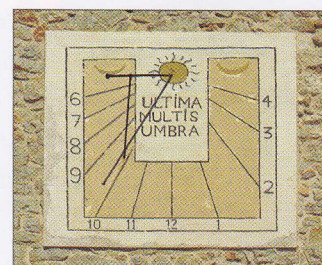
(Sidney E. Mead)

Provocare!

De ce crezi că oamenii au fost interesați dintotdeauna să înțeleagă trecerea timpului?

Ceas solar
(Spania)

GEOGRAFIE

- Elemente de geografie a orizontului local și apropiat
- Elemente de geografie a României
- România în Europa și pe glob

Îți amintești? Suntem Maria și Vlad. De aici începe a doua parte a atlasului, cea dedicată Geografiei. Cu ajutorul acestui material, vei dezlega mai ușor tainele hărților și ale orientării, pornind din sala de clasă, trecând prin localitatea natală, împrejurimi, țara noastră, continentul pe care aceasta se află și ajungând la Terra, planeta pe care locuim. Îți urăm succes!

Structura atlasului de geografie

Conținutul din programa școlară

Informații

GEOGRAFIE • GEOGRAFIE • GEOGRAFIE • GEOGRAFIE • GEOGRAFIE

Elemente de geografie a României. Limite și vecini

Limitele dintre două țări se numesc **granițe**. Frontiere sau hotare. Acestea pot fi naturale (ape curgătoare, lanțuri de muni, mări) sau convenționale (stabilite de oameni).
Granițele României au o lungime ce depășește 3150 km.

Vecinii și granițele

- În partea de Nord: **Ucraina** – pe o distanță scurtă, granița este naturală, formată de râul Tisa.
- În partea de Sud: **Bulgaria** – granița este, în cea mai mare parte, naturală, formată de fluviul Dunărea; între Ostrov și Vama Veche, granița este convențională.
- În partea de Nord-Est: **Republica Moldova** – graniță naturală, formată de râul Prut.
- În partea de S-E: **Serbia**, graniță convențională și fluviul Dunărea (Bastaz-Valea Timokului).
- În partea de N-V: **Ungaria**, graniță convențională.
- În partea de S-E a României este **Marea Neagră**. România mai are o graniță cu Ucraina, în partea de E, formată de fluviul Dunărea.

Cu privire la obiecte: granițe, frontiere

Săculeț, punctul cel mai estic al României

Podul George-Boz care leagă România de Bulgaria

Să știi mai mult!

- Trecerea dintr-o țară în alta este reglementată prin lege: se face prin anumite locuri, numite **puncte de trecere a frontierei**, pe baza unor documente.
- Granițele țării sunt păzite de poliția de frontieră.
- Minorii (persoane care nu au împlinit 18 ani) pot trece granița doar însoțiți de un adult.

Punct de trecere a frontierei

Harta României – limite și vecini

Provoacă-te!
Caută informații despre unul din punctele extreme ale României, marcate pe hartă cu roșu.

Dolomita, cel mai înalt

Sibiu, cel mai puțin

Hărți

Aplicație

Imagini

Numărul paginii

Planul

Cuvinte-cheie

plan,
micșorare la scară

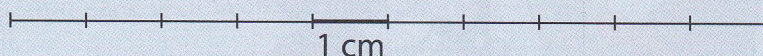
Ce este un plan?

Planul este un desen micșorat al unei suprafețe (clasă, locuință, școală, cartier, localitate). În realizarea unui plan se folosește **micșorarea la scară**: se micșorează distanțele din realitate de câte ori este nevoie.

Ce înseamnă micșorarea la scară?

Scara planului arată de câte ori au fost micșorate dimensiunile reale.

De exemplu, am reprezentat mai jos lungimea unei clase care are 10 metri. Fiecare metru a fost reprezentat printr-un centimetru. Pentru că 1 metru = 100 centimetri, **am micșorat** dimensiunile reale **de 100 de ori**. Spunem că desenul are **o scară de 1 la 100** (1:100 sau 1/100).

Care sunt etapele de realizare a unui plan al clasei?

1. Măsurați cu o ruletă dimensiunile clasei și ale obiectelor din clasă: tablă, ușă, ferestre, catedră, bănci. Exprimați dimensiunile în centimetri și rotunjiți la sute fiecare număr. De exemplu, dacă lungimea clasei are 863 cm, rotunjim la 900 cm.
2. Micșorați dimensiunile de 100 de ori (scara 1:100) și notați rezultatele.
3. Stabiliți semne convenționale (simboluri) pentru a reprezenta obiectele din clasă.
4. Folosiți o foaie cu rețea de matematică. Desenați un dreptunghi sau un pătrat, în funcție de dimensiunile sălii de clasă. Respectați micșorarea la scară. De exemplu, lungimea de 900 cm o reprezentăm printr-o linie de 9 cm.
5. Stabiliți peretele pe care este tabla; desenați-o, folosind simbolul corespunzător.
6. Reprezentați ușa și ferestrele, în funcție de orientarea față de tablă: peretele din stânga/din dreapta, în față/în spate etc.
7. Desenați celelalte obiecte din clasă, în funcție de poziția lor față de tablă, ușă, ferestre.

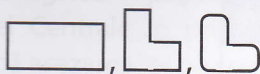
Planul clasei

Semne convenționale:

– banca:

– catedra:

(în funcție de forma reală)

– tabla:

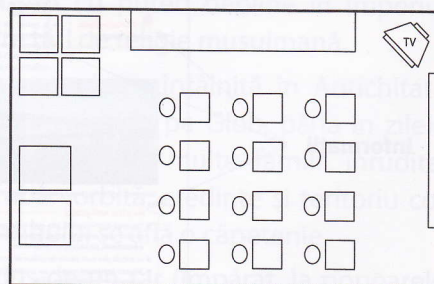
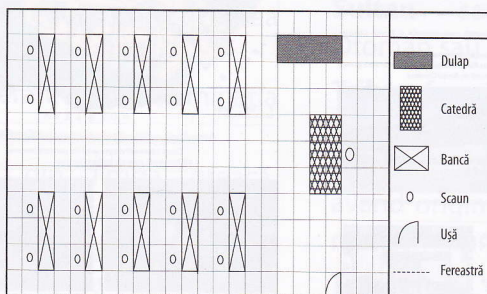

– scaunele:

– ferestrele:

– ușa: (în funcție de unde se deschide)

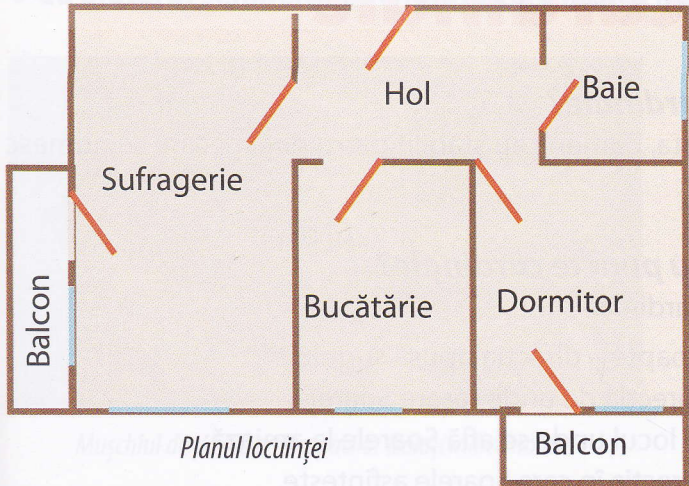

Planul clasei

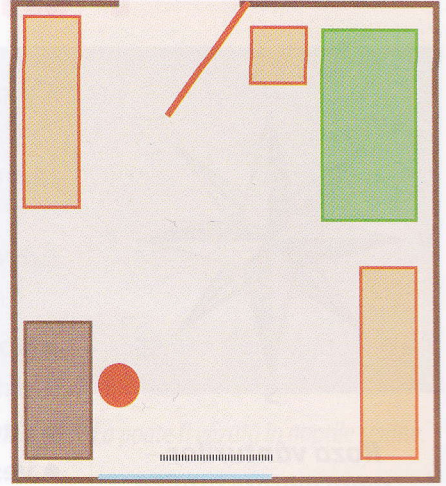

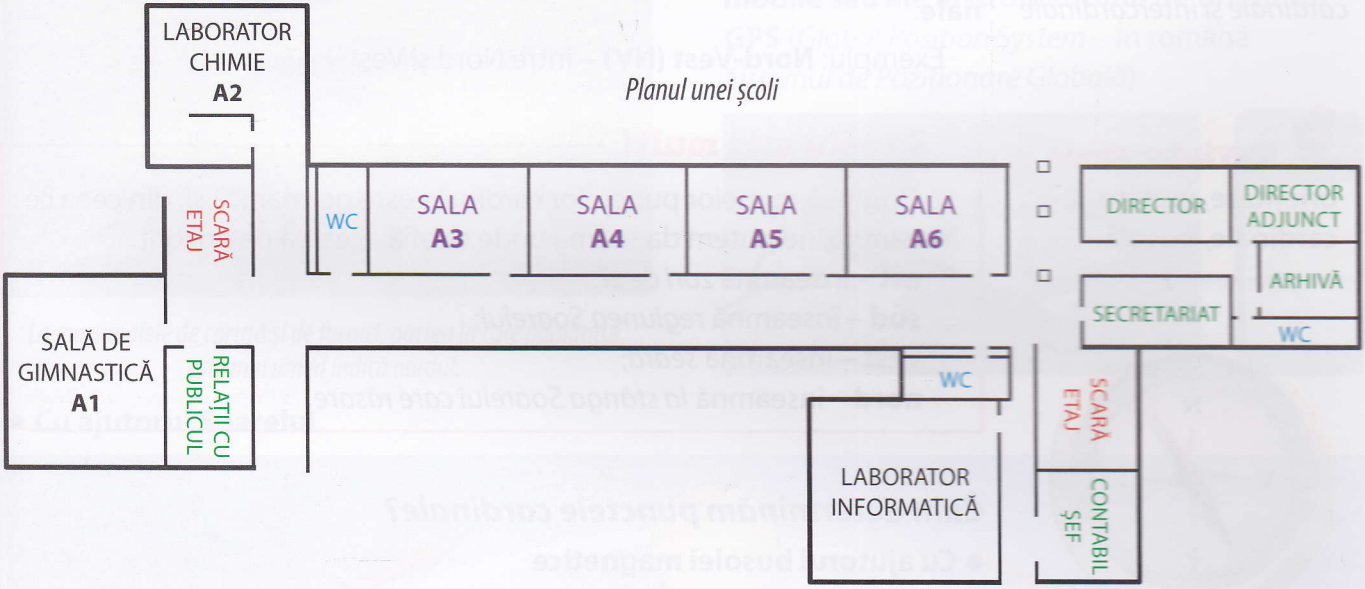
Respect pentru oameni și cărți

Planul locuinței

Planul camerei

Planul unei școli

Fotografia cartierului

Planul cartierului